

PRESUDA SUDA

24. travnja 1997. (*)

„Članak 85. Ugovora o EZ-u – Članak 5. Uredbe Vijeća br. 17 – Privremena valjanost sporazuma sklopljenih prije Uredbe br. 17 i prijavljenih Komisiji – Privremena valjanost sporazuma izmijenjenih nakon prijave”

U predmetu C-39/96,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 177. Ugovora o EZ-u, koji je uputio Arrondissementsrechtbank te Amsterdam (Okružni sud u Amsterdamu, Nizozemska) u postupku

Koninklijke Vereeniging ter Bevordering van de Belangen des Boekhandels

i

Free Record Shop BV, Free Record Shop Holding NV,

o tumačenju članka 85. Ugovora o EZ-u i Uredbe Vijeća br. 17 od 6. veljače 1962., Prve uredbe o provedbi članaka 85. i 86. Ugovora (SL 1962, 13, str. 204.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 8., svezak 3., str. 3.), kako je izmijenjena Uredbom Vijeća br. 59 od 3. srpnja 1962. (SL 1962, 58, str. 1655.),

SUD (peto vijeće),

u sastavu: J. C. Moitinho de Almeida, predsjednik vijeća, L. Sevón, C. Gulmann, D. A. O. Edward (izvjestitelj) i M. Wathelet, suci,

nezavisni odvjetnik: C. O. Lenz,

tajnik: H. von Holstein, zamjenik glavnog administratora,

uzimajući u obzir pisana očitovanja koja su podnijeli:

- za Koninklijke Vereeniging ter Bevordering van de Belangen des Boekhandels, Th. R. Bremer i M. van Empel, članovi odvjetničke komore u Amsterdamu,
- za Free Record Shop BV i Free Record Shop Holding NV, Th. J. Bousie, član odvjetničke komore u Amsterdamu,
- za nizozemsku vladu, A. Bos, pravni savjetnik u Ministarstvu vanjskih poslova, u svojstvu agenta,

- za francusku vladu, C. de Salins, zamjenica ravnatelja u Upravi za pravne poslove Ministarstva vanjskih poslova, i R. Loosli-Surrans, posebna savjetnica u istoj upravi, u svojstvu agenata,
- za Komisiju Europskih zajednica, W. Wils, član pravne službe, u svojstvu agenta,

uzimajući u obzir izvještaj za raspravu,

saslušavši usmena očitovanja koja su podnijeli Koninklijke Vereeniging ter Bevoording van de Belangen des Boekhandels, koji zastupaju Th. R. Bremer i M. van Empel; Free Record Shop BV i Free Record Shop Holding NV, koje zastupa Th. J. Bousie; nizozemska vlada, koju zastupa M. A. Fierstra, zamjenik pravnog savjetnika u Ministarstvu vanjskih poslova, u svojstvu agenta, i Komisija, koju zastupa W. Wils, na raspravi održanoj 12. prosinca 1996.,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 6. veljače 1997.,

donosi sljedeću

Presudu

- 1 Presudom od 1. veljače 1996., koju je Sud zaprimio 13. veljače 1996., predsjednik Arrondissementsrechtbanka de Amsterdam (Okružni sud u Amsterdamu) uputio je Sudu, na temelju članka 177. Ugovora o EZ-u, tri pitanja o tumačenju članka 85. Ugovora i Uredbe Vijeća br. 17 od 6. veljače 1962., Prve uredbe o provedbi članaka 85. i 86. Ugovora (SL 13, str. 204.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 8., svezak 3., str. 3.), kako je izmijenjena Uredbom Vijeća br. 59 od 3. srpnja 1962. (SL 1962, 58, str. 1655., u daljnjem tekstu: Uredba br. 17).
- 2 Ta su pitanja postavljena u okviru postupka između Koninklijke Vereeniging ter Bevoording van de Belangen des Boekhandels (u daljnjem tekstu: KVB) i poduzetnika Free Record Shop i Free Record Shop Holding (u daljnjem tekstu: Free Record Shop) u vezi s poštovanjem pravila, od strane Free Record Shopa, koja je KVB donio za trgovinu knjigama u Nizozemskoj (Reglement voor het Handelsverkeer van Boeken in Nederland, u daljnjem tekstu: pravila KVB-a).
- 3 Prema tim pravilima, članovi KVB-a dužni su, s pomoću jedne odredbe koju će uključiti u svoje uvjete isporuke koje moraju primjenjivati, održavati sustav propisanih maloprodajnih cijena koji je određen tim pravilima, čak i u odnosu na one koji nisu članovi, kao što je Free Record Shop.
- 4 Iz dokaza kojima raspolaže nacionalni sud proizlazi da je Free Record Shop, uz popust od 25 % koji nije odobren pravilima KVB-a, dao na prodaju desetak knjiga koje su trebale biti prodane po cijenama koje određuju spomenuta pravila.

5 Free Record Shop smatra da propisivanje maloprodajnih cijena knjiga, kako to predviđaju pravila KVB-a, nije u skladu sa člankom 85. Ugovora. KVB tvrdi da njegova pravila imaju privremenu valjanost u skladu s prijavom prethodne inačice pravila koju je KVB, tada pod nazivom VBBB, prijavio Komisiji 30. listopada 1962. Prema tvrdnjama KVB-a, izmjene pravila nakon njihove prijave samo su olakšale pravila o prodajnim cijenama koje se propisuju prodavačima na malo.

6 Budući da je prijava podnesena 1962. godine, a Komisija od tada nije donijela nikakvu odluku, predsjednik Arrondissementsrechtbanka te Amsterdam (Okružni sud u Amsterdamu) dvojio je o privremenoj valjanosti pravila KVB-a, koja su na snazi od 1. siječnja 1993., te je li još uvijek moguće oslanjati se na tu privremenu valjanost i, ako jest, do kada. Stoga je odlučio prekinuti postupak i postaviti Sudu sljedeća prethodna pitanja:

„1. Ako je neki sporazum između poduzetnikâ ili odluka udruženja poduzetnika o uređenju tržišnog natjecanja donesena prije stupanja na snagu Uredbe br. 17/62, te je pravodobno prijavljena Komisiji u skladu s odredbama te uredbe, a Komisija ni na koji način nije reagirala na tu prijavu, nastavlja li taj sporazum ili odluka ostvarivati pravo na „privremenu valjanost”, koje u skladu s praksom Suda ostvaruju prijavljeni zabranjeni sporazumi?

2. U slučaju potvrdnog odgovora, nastavlja li se „privremena valjanost” na neograničeno razdoblje? U slučaju niječnog odgovora, o kojim okolnostima tada ovisi istek „privremene valjanosti”?

3. Primjenjuje li se „privremena valjanost” samo na sporazum ili odluku iz prvog pitanja, u obliku u kojem su prijavljeni, ili se ona primjenjuje i na sporazume i odluke koji su doneseni u međuvremenu i koji iste zabranjene sporazume produljuju u izmijenjenom obliku, u mjeri u kojoj ne uključuju proširenje ili pojačanje zabranjenog sporazuma, uzimajući u obzir funkcioniranje i ostvarenje tržišta Zajednice?”

Prvo i drugo pitanje

7 Svojim prvim i drugim pitanjem, koje valja ispitati zajedno, nacionalni sud u bitnome pita istječe li privremena valjanost zabranjenog sporazuma sklopljenog prije stupanja na snagu Uredbe br. 17 (u daljnjem tekstu: stari sporazum) i uredno prijavljenog Komisiji prije 1. studenoga 1962., tek kad Komisija donese pozitivnu ili negativnu odluku o tom sporazumu ili je, ako takva odluka nije donesena, privremena valjanost vremenski ograničena.

8 Prva rečenica članka 5. stavka 1. Uredbe br. 17 predviđa da su sporazumi, odluke i usklađena djelovanja, kao što su oni opisani u članku 85. stavku 1. Ugovora, a koji postoje na datum stupanja na snagu uredbe i za koje stranke zahtijevaju primjenu članka 85. stavka 3., trebali biti prijavljeni Komisiji prije 1. studenoga 1962.

9 U skladu sa sudskom praksom Suda, stari sporazumi koji su uredno prijavljeni Komisiji prije 1. studenoga 1962. ostvaruju privremenu valjanost dok god Komisija o njima nije donijela odluku (vidjeti u tom smislu presudu od 28. veljače 1991., Delimitis, C-234/89, Zb., str. I-935., t. 48.).

- 10 Takva je privremena valjanost opravdana zaštitom, prvo, pravne sigurnosti u ugovornim odnosima i, drugo, interesima stranaka uredno prijavljenog starog sporazuma. Kao što nezavisni odvjetnik napominje u točki 16. svojeg mišljenja, činjenica da je prošlo prilično dugo vrijeme od prijave starog sporazuma bez donošenja ikakvog stajališta Komisije ne može proizvesti učinak okončanja privremene valjanosti toga sporazuma.
- 11 Iz toga proizlazi da privremena valjanost starog sporazuma, uredno prijavljenog Komisiji, istječe tek kad Komisija donese odluku o tom sporazumu.
- 12 Prema tome, na prva dva pitanja valja odgovoriti da privremena valjanost starog sporazuma, prijavljenog Komisiji prije 1. studenoga 1962., istječe tek kad Komisija donese bilo pozitivnu, bilo negativnu odluku o tom sporazumu.

Treće pitanje

- 13 Svojim trećim pitanjem nacionalni sud u bitnome pita ostaje li stari sporazum, koji je uredno prijavljen Komisiji, privremeno valjan čak i ako je njegov sadržaj naknadno izmijenjen, te ako učinjene izmjene ne proširuju niti pojačavaju njegove učinke.
- 14 Prema ustaljenoj sudskoj praksi, sporazumi sklopljeni nakon stupanja na snagu Uredbe br. 17, koji točno reproduciraju standardni, prethodno sklopljen i uredno prijavljen sporazum, ostvaruju prava iz istog sustava privremene valjanosti kao i potonji sporazum (vidjeti presudu od 30. lipnja 1970., Rochas, 1/70, Zb., str. 515.). Sud je također smatrao, ako je ograničavajući učinak sporazuma ublažen izmjenama, da bi odbijanje priznanja privremene valjanosti značilo kažnjavanje stranaka sporazuma koje su dobrovoljno ograničile njegovo područje primjene, a to bi bilo protivno pravu tržišnog natjecanja i odvratilo bi stranke sporazuma od nastojanja da te sporazume učine manje ograničavajućima (vidjeti u tom smislu presudu od 20. ožujka 1980., Eldi Records, 106/79, Zb., str. 1137., t. 16.).
- 15 Međutim, ta su razmatranja valjana samo ako izmjene učinjene u starim sporazumima podrazumijevaju ublažavanje njihovih ograničavajućih učinaka. Bilo kakvo, pa i najmanje pojačanje ili proširenje ograničenja te, *a fortiori*, svako uvođenje novih ograničenja treba u načelu smatrati okončanjem starog sporazuma kojemu je priznata privremena valjanost, i uvođenjem novog sporazuma koji ne ostvaruje privremenu valjanost. Naime, nijedan aspekt pravne sigurnosti nije opravdanje da stranke starog sporazuma smiju slobodno pojačati njegove ograničavajuće učinke.
- 16 Međutim, ako bi izmjena starog sporazuma za učinak imala uvođenje novog ograničenja koje je odvojivo od sporazuma bez utjecanja na njegovu osnovnu strukturu i sadržaj, privremena valjanost starog sporazuma, kakav je bio prije izmjena, ne bi bila upitna; samo što novo ograničenje ne bi bilo obuhvaćeno privremenom valjanošću.
- 17 U svjetlu prethodnih razmatranja, na nacionalnom je sudu da utvrdi prirodu i posljedice izmjena učinjenih u starom sporazumu.
- 18 Stoga na treće pitanje valja odgovoriti da uredno prijavljeni stari sporazum ostvaruje pravo na privremenu valjanost samo ako njegovi uvjeti ostanu neizmijenjeni odnosno,

u slučaju izmjena, ako nemaju za posljedicu jačanje ili proširenje ograničavajućih učinaka sporazuma.

Troškovi

- 19 Troškovi nizozemske i francuske vlade i Komisije Europskih zajednica, koje su podnijele očitovanja Sudu, ne nadoknađuju se. Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka.

Slijedom navedenog,

SUD (peto vijeće),

povodom zahtjeva za prethodnu odluku koji je uputio Arrondissementsrechtbank te Amsterdam (Okružni sud u Amsterdamu) presudom od 1. veljače 1996., odlučuje:

- 1. Privremena valjanost zabranjenog sporazuma koji je sklopljen prije stupanja na snagu Uredbe Vijeća br. 17 od 6. veljače 1962., Prve uredbe o provedbi članaka 85. i 86. Ugovora, kako je izmijenjena Uredbom Vijeća br. 59 od 3. srpnja 1962., te koji je prijavljen Komisiji prije 1. studenoga 1962., istječe tek kad Komisija donese bilo pozitivnu, bilo negativnu odluku o tom sporazumu.**
- 2. Uredno prijavljeni stari sporazum, koji je sklopljen prije stupanja na snagu Uredbe br. 17, kako je izmijenjena Uredbom br. 59, ostvaruje pravo na privremenu valjanost samo ako uvjeti sporazuma ostanu neizmijenjeni odnosno, u slučaju izmjena, ako nemaju za posljedicu jačanje ili proširenje ograničavajućih učinaka sporazuma.**

Objavljeno na javnoj raspravi u Luxembourgu 24. travnja 1997.

[Potpisi]

---

* Jezik postupka: nizozemski